

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

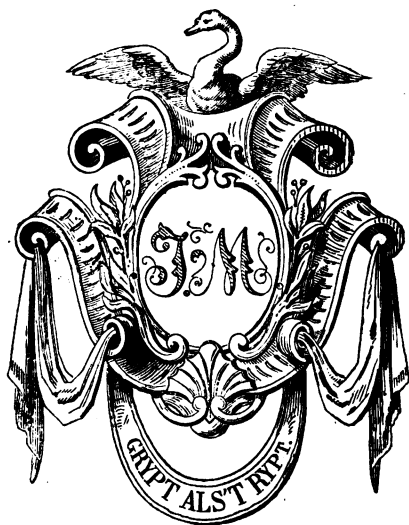
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

311b.

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

900000124975

Digitized by Google

V O O R - L O O P E R

van

D'H^r. WITTE CORNELISSZ. DE WITH,
Admirael van de West-Indische Compagnie,

Nopende

Den Brasijlschen handel.

Gedruckt voor den Verdruckten. Anno 1650.

R E Q U E S T E

aen de

*Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raden ter
Admiraliteyt binnen Amsterdam.*

Ertoont met alle eerbiedigheyt Capiteyn *Barent Cramer*, hoe dat hy Suppliant (sonder jastantie) desen Lande vele jaren altdt getrouwelijck heeft gedient: als eerstelijck, in den jare 1620. by de Capiteynen *Geen-Huygen Schapenham*, ende andere, daer naer by de Heeren Lieutenant Admirael *Dorp* ende *Tromp*, eerst voor *Stier-man*, ende daer van geavanceert tot *Lieutenant-Capiteyn*, op den Schepe van welgedachte Heer Lieutenant Admirael *Tromp*, in dier qualiteyt ontrent acht jaren, na sijn vermogen vromelijck gedient hebbende, soo U Ed: Mog: dat gelieven te sien in de attestatie van de Ed: Mog: Heeren Raden ter Admiraliteyt binnen Rotterdam, hier annex, geteyckent met de letter A. als mede in de verklaringe van den gemelten Heer Admirael *Tromp*, geteyckent met de letter B: Ten welcken aensien den Suppliant van sijn Hoogheyt den Prince *Frederick Hendrick*, Hoogh^l. Memorie, eyndelijck is begifticht met Commissie, als *Capiteyn* op een der Kust Schepen, gehoorende onder U Ed: Mog: directie, ende heeft daer mede gedient tot den begin van den jare 1647: tijde der af-danckinge van alle de Kust Schepen. In het selve jaer geordonneert zijnde tot het groot secours uyt dese Landen naer Brasijl, daer toe de Suppliant hem bereyt hield, ende vertoonde om den Lande goede diensten te doen, ende U Ed: Mog: oock doenmaels wel genegen waren hem Suppliant tot die voyagie te employeren: Dan alsoo het getal der Schepen van U Ed: Mog: Equipagie soo veel niet en was, dat hy Suppliant, neffens d'andere Capiteynen op een der selve mede konde gebruyckt werden; soo heeft het U Ed: Mog: gelieft hem Suppliant te disponeren, om over te treden in den dienst van de West-Indische Compagnie, met dien bedinge ende belofte, selfs mede van den Heer Admirael *de Witte*, die in U Ed: Mog: Vergaderinge, met acte in date den 27. Augusti, 1647. absolutelijck aen-nam ende beloofde, dat hy den Suppliant ter eerster gelegentheyt (dat een der Landts-Capiteyn mochte komen te overlijden) in des selfs plaetse soude doen succederen, het welck by de

A 2

vooriz.

voorfz. *Admiraal de Witte* (onder wiens vlagge de Suppliant doenmaels for-
 teerde) niet alleen is naer gelaten: maer oock by gelegenthey van het over-
 lijden der *Capiteynen Vorens* ende Vice-admiraal *Matthijs Gillisz.* t'elcken
 andere perfonen in die vacante plaetsen gestelt, ende hem Suppliant tegen be-
 lofte aen U Ed: Mog: gedaen, is verby-gegaen, tot dat hy eyndelijck op den
 10. Junij, 1649. den Suppliant noch heeft gestelt op het schip *Zutphen*, in
 plaetse van den overleden Capiteyn *Cornelis Toelast*: Edoch soo heeft de ge-
 melte *Admiraal de Witte* voorts altijd ingenomen geweest met een ingewor-
 telden haet tegen des Suppliants perfoon, voort-gekomen zijnde by gelegent-
 heyt dat de Suppliant met het Jacht *Leeuwaarden*, neffens Capiteyn *Adriaen van*
Loenen, voerende het Jacht *Amsterdam*, het groote Engelsche schip *Concordia*
 genomen hebbende, de gemelte *Admiraal de Witte* daer in is gekomen, ende
 andere Capiteynen, als de voorfz. Capiteyn *van Loenen*, ende hem Suppliant,
 daer op als Commissarissen gestelt, die met de Sloepen, soo by nacht en by
 dage daer van af en aen gevaren hebben, waer tegens den Suppliant sustineer-
 de dat de veroveraers van de Prijs behoorden alleen het oplicht daer van aen-
 bevolen ende vertrouwt te zijn, daer op gevolght is dat de Suppliant het schip
Zutphen, tot *Paraiba* hebbende aen de grondt gehaelt en schoon gemaect,
 ende by na klaer wesende, de gemelte Heer *Admiraal* des Suppliants zeylen,
 als de Fock, Voor-marfseyl ende Befaen van 't voorfz. schip *Zutphen* heeft
 doen af halen, ende aen een ander over gedaen, daer over de Suppliant seer
 moeyelijk was, de voorfz. zeylen te moeten laten volgen, ende soo verachte-
 lijk te blijven leggen: Voorts de Suppliant door de gemelte Heer *Admiraal*
 gelast zijnde, van de quantiteyt van alle sijne vivres binnen 't schip *Zutphen*,
 ende van de gelegenthey van 't selve Schip pertinente Staet over te leveren,
 daer mede neffens sijnen Bottelier ende ander volck besigh zijnde, met het
 overwegen ende oversien van sijne vivres; soo heeft de *Admiraal de Witte*,
 vroegh in den morgenstont sijn witte vlagge laten waeyen, daer op de Sup-
 pliant sijnen Lieutenant aen boord van den Heer *Admiraal de Wiib* sond, en-
 de liet seggen besigh te zijn met het maken van de voorfz. Staet, soo haest het
 selve gedaen was, soude dan komen, den gemelten *Admiraal de Wiib* vertoornt
 zijnde, dat de Suppliant niet dadelijck aen boordt en was gekomen, sondt
 sijnen Fiscael aen den Suppliant, om de selve neffens den Lieutenant ende
 Schipper dadelijck te doen halen ende aen sijn boordt komen: in welke ren-
 contre de Suppliant met de Fiscael, die de Suppliant met strenge woorden
 ende harde dreygementen seer qualijck bejegende, daer over in harde woorden
 ende querellen is gekomen, het welcke de voorfz. Fiscael, die al lange te vo-
 ren den Suppliant mede seer hatigh was, met calomnien ende andere belastin-
 gen, valschelijck tot laste van den Suppliant aen den *Admiraal de Witte* over-
 bracht; de Suppliant daer over aen boordt van den gemelten *Admiraal* kome-
 nende, is sonder behoorlijk verhoort te werden, dadelijck in 't Galioen aen
 handen en voeten vast gefloten, ende onder-tusschen sijnen Lieutenant ende
 Schipper met dreygementen van Torture (haer wijsende de krammen daer aen
 hy

hy gewoon was de luyden te pijnigen) gedwongen te getuygen tegen haren Capiteyn, en te seggen, dat hy Capiteyn, soude gefeght hebben, dat hy (onder reverentie) den bruy van den Admiraal *de Witte* hadde, en dat zijn Commissie voor zijn Capiteynschap soo goet was als de zijne voor Admiraal, ende andere valsche calomnien; het welcke al te samen onwaerachtigh is, ende de Suppliant verklaert noyt in zijn gedachten gehadt te hebben, yetwes tegens den Admiraal *de Witte*, ofte tot nadeel van zijn persoon, ofte qualiteyt te spreken, 't en zy het qualijk op-genomen ware, dat hy te met een vliegent woordt hadde gefeght, in 't commanderen van den Admiraal, over het wechkeeren van zijn Suppliants vivres ende zeylen; alle welcke valsche beschuldigingen op 't papier gebracht zijnde, heeft de voorz. Admiraal *de Witte*, hem Suppliant doen voor-lezen en gefeght: Ghy sult sweren met op-gefteken vingeren, dat het waer is dat daer in staet, en soo ghy niet en wilt, rocxken uyt, en aen de Pley daer Capiteyn *Coleu* aen-gehangen heeft, daer toe al touwen gereet zijnde, mitgaders den grooten Neger, die hy ordinaris toe Beul gebruyckte, met zijn geessel van draedt-lijnen, vol knoopen by hem, om te geesselen. De Suppliant hem vindende in alsulcken tyrannigen extremiteyt, sulcx dat hy om die wreede torture te ontgaen, ja al had den Admiraal willen hebben, dat hy soude seggen een moort begaen te hebben, soude dat bekend hebben, doen heeft gefeght: Seght wat ghy wilt, ick sal het alles sweren, want ick my niet wil laten bederven: daer op den Admiraal seyde, ghy moet het schrift met eede bevestigen; doen is hy Admiraal gaen sitten met zijn by-hebbende Capiteynen, te weten; *Dirck Crijnen Verdeen*, *Gijbert Malcontent*, *looft van Coulster*, *Jacob Cleydijck* en *Claes de Witte*, daer van *looft van Coulster*, om zijn minder-jarigheyt onder 't gouvernement van een Commandeur, op zijn Schip laetstmael is uyt-gevaren, *Jacob Cleydijck* met den Heer Admiraal *de Witte* vermaeghschap is, soo naer, dat hy seght Oom tegen den gemelten Admiraal *de Witte*, die hem oock by gelegentheyt van andere befoignes, om die na-maeghschap in den Krijghs-raedt niet heeft toe-gelaten, ende *Claes de Witte*, des gemelte Admiraal *de Witte*s Cousijn is, ende successeur op des Suppliants Schip, daer aen U Ed: Mog: gelieven te overwegen, hoedanigen Krijghs-raedt de Admiraal *de Witte* doen by hem hadde, voor dewelcke het Schrift gelesen zijnde, zijn vingeren heeft moeten op-steken ende sweren, dat het waer was, het geen daer in stondt, hoe-wel inder daet het al te samen onwaerachtigh is, daer op dadelijck de sententie gevelt ende voor de Mast publicck gelesen is; doch heeft de Suppliant niet onthouden noch weynigh van verstaen, watter in stondt, door de groote alteratie die hy hadde: En is doen gebracht door de gemelte Fiscael ende Secretaris, in zijn Suppliants Schip, ende aldaer by de groote Mast op een Stoel geset. De Fiscael hadde een Priem met een Hamer, en een Planckken daer toe gemaect, daer op de Suppliant zijn Tonge moest leggen, ende de Priem daer op geset zijnde, klopten de Chirugijn (dien den voorz. hamer behandicht was) daer mede op den Priem, ende is voorts gecondemneert in een amende van 600 guldens,

mitsgaders 125 guldens voor den Fiscael, welke 125 guldens hy dadelijk moeste betalen, en daerom gedwongen die te leenen, is voorts gecasseert, ende verklaert inhabijl om het Landt en de Compagnie meer te dienen, ende doen gebracht in't schip den *Eendracht*, by Capiteyn *Malconten*, sonder hem te vergunnen Copie van de beschuldiginghe, (die hy Suppliant heeft moeten beweren) noch van de gevelde sententie, niet tegenstaende hy het selve instantelijk heeft laten versoecken. De voorz. Capiteyn *Malconten* wiert belast tot nader ordre den Suppliant gevangen te houden. Alle welke onnatuerlijke proceduren zijn gehoudē, terwijlē de gemelte Admiraal *de Witte*, met sijn by-hebbende Schepen ware kruysfende ontrent de *Cabo St. Augustijn*. Van daer den selvē avont op het *Reciffo* komende, is de Suppliant noch ses dagen gevangē geblevē, als wanneer hy Capiteyn, met *Jacob Paulus Cort*, mede gecondemneert zijnde, aen Land is gekomē door expresse ordre vanden president ende Hooge Raden aldaer, die de voorz. gecondemneerden troosten ende beloofden met de eerste gelegentheyte te sullen in faveur van den Suppliant (ten aen sien van dese ongehoorde wreede proceduren van den Admiraal *de Witte*) schrijven aen de Regeringe deser Landen, dat vertrouwt oock geschiet te zijn.

Dese soo rigoureuze proceduren den Suppliant aldus met kracht en geweld over-gekomen zijnde, niet tegenstaende de Suppliant in de voorz. dienst, op het Jacht *Leeuwaarden* ende 't Schip *Zutphen* in Brasijl hem geduerigh tot den lesten toe, naer vermogen, seer couragieuselijk ende mannelijk heeft gedragen: soo in't veroveren als verdestrueren van eenige der vyandts Schepen, ende oock met alle mogelijckheyt geadviseert en geconcludeert in verscheide besoiignes met den Rade van Justie in Brasijl gehouden, daer van de getuygenis U Ed: Mo: gelieven te sien inde geannexeerde verklaringe, geteykent met de letter C, mitsgaders tot vorder bevestinge van des Suppliants goet comportedement in Brasijl, U Ed: Mog: mede gelieven te sien in de twee by-gaende Certificatie, het eene van de Schout en Schepenen van Maurits Stadt, geteykent met de letter D, ende het ander van de Colonel Capiteynen, ende ander Hooft-officieren der selver Stadt, ende *Reciffo*, geteykent met de letter E. Soo wert den Suppliant, in sijnen bedroefden staet, genootsaecht sijnen toevlucht te nemen tot U Ed: Mog: mede-doogentheyte, ende wijsē discretie, met bedroeftheyt klagende over dit groot ongelijk en geweld, hem soo wreedelijk aengedaen, biddende seer ootmoedelijk U Ed: Mog: gelieven hem Suppliant, niet tegenstaende de voorz. nulle ende ongefondeerde sententie (die doch niet en is gegeven op de schult van eenige de minste nalatigheyt in des Suppliants getrouwen dienst, maer alleen op het frivool pretext van tegen den persoon van den Admiraal *de Witte* yets gesproken te hebben) hem Suppliant te vryen van de voorz. wreede condemnatie, ende hem weder toe te laten U E: Mog: als voor desen, volgens sijne Commissie in alle getrouwigheyt te mogen dienen; het welck doende, &c.

Voor-

*Voor-fchryffens van de Heeren Raden ter Admiraliteyt
van Amsterdam, aen fijn Hoogheyt den Heere Prince
van Oaignen.*

WAt den Capiteyn *Barent Cramer* ons heeft geklaegt over de proceduren by den Admiraal *Witte Corneliffz. de With*, tegens fijn perfoon gepleegt, ende vervolgens verfoeckt, believe uwe-Hoogheyt te vernemen uyt de hier nevens gaende Requeste ende Documenten daer by gevoegt: Doch alfoo 't felve is een fake gevallen buyten onsen bedrijve, ende wy niet-te-min den voornoemden Capiteyn *Cramer*, ten beften genegen zijn, overmits de bequaemheyt ende goetwilligheyt, die wy in fijn perfoon, de Zee-vaert betreffende, hebbe gefpeurt ende onder vonden, geduyrende den tijt dat wy beforgt ende geëquipeert hebben het Schip van Oorloge, 't welck hy onder de Vlagge van de Lieutenant-Admiraal *Tromp*, op de Hollandtſche Repartitie heeft gevoert, hebben niet naer willé laté des felfs perfoon favorabelijck aen uwe Hoogheyt te recommanderen, met dienſtelijck verfoeck dat de felve gratieufelijck regardt nemende op fijn te kennen geven ende verfoeck, daer inne kortelijck believe te diſponeren, fulcx als uwe Hoogheyt na des felfs goedertierentheyte ende Hoogh-wijſe diſcretie ſal vinden te behooren.

Hier mede &c.

*Testimoniael van de Heeren Raden ter Admiraliteyt
tot Rotterdam.*

A.

DE Gecommitteerde Raden ter Admiraliteyt Refiderende binnen Rotterdam: Nademael Capiteyn *Barent Cramer* ons heeft indachtigh gemaect, hoe dat hy den Lande, onder 't gefagh van defen Rade, hadde gedient al in den jare 1620. met den Capiteyn *Geen-Huygen* Schapenham, voor *Quartier-meester*, daer na eerst onder Capiteyn *Dirck Geeritſz. Verburgh*, en daer na onder de Heer Jonckr. *Philips van Dorp*, Heere van Dorpe, &c. althans onſe Mederaet, tijde fijn Wel-Edellheyt was Lieutenant-Admiraal en ſuccesſivelijck de Heer Lr. Admiraal *Tromp*, eerst voor *Stier-man*, en na eenige jaren gedurende voor *Lieutenant-Capiteyn* ofte *Commandeur*, tot dat hy eyndelick by fijne Hoogheyt, Prince *Frederick Hendrick*, Hoogh^h. Memorie, ware geavanceert tot *Capiteyn* op een beſonder ſchip ter directie van 't Collegie ter Admiraliteyt t' Amsterdam. Ende vervolgens ons heeft te verſtaen gegeven, datter hem ware aangelegen, te hebbé onſe getuygeniſſe van des felfs comportementen, in ſoodanen fijnen dienſt, verfoeckende dat hem de felve by ons mede gedeelt mochte werden; Soo hebben wy ſeer geerne uyt die gene van den onſen, die hier alderlangſt

langst in bedieninge zijn geweest, als mede andersins uyt onse Registers ende Boecken, ons dies geïnformeert ende bevinden dat hy Requirant doorgaens is geweest obediënt, yverigh, handigh, vroom ende kloeckmoedigh, ende dat hy door de sulcke sijne qualiteyten ende hoe langer soo meerder sijne kloeckmoedigheyt, vromigheyt ende manhaftigheyt, van tijdt tot tijdt tot meerder avance hier is gecomen. Hoedane getuygenisse wy dan de Requirant schuldigh zijnde mede te deelen: Verstaen ende begeren wy, dat dese onse Certificatie hem daer toe sal hebben te dienen, de welcke ten dien fine met de paraphure van onsen Præsiderende Raet inder tijdt ende subsignatie van den Secretaris, mitsgaders het dagelijcx Cachet, sal werden bevestight in ons Collegie hier binnen Rotterdam, desen 31. Januarij, 1650.

M. FELTRUM.

Ter ordonnantie vande Gecommitteerde Rade ter
Admiraliteyt voornoemt.

P. SPLINTER. 1650.

Testimoniael van d'heer Lieutenant Admiraal Tromp.

B.

Maerten Heerpertz. Tromp, Ridder, Lieutenant-Admiraal over Hollandt ende West-Vriesslant, van wegen den Doorluchtigen ende Hoogh-geboren Furst sijn Hoogheyt Wilhem, Prince van Orange, Capiteyn ende Admiraal Generael over de Geunierde Provincien, &c. Alfoo men der waerheyt getuygenis te geven, des versocht zijnde, schuldigh is te doen. Soo is't dat ick ondergeschreven attestere, dat ick den 27. October, 1637. Lieutenant-Admiraal geworden zijnde, op het schip van mijnen prædeceßeur in omcjo gevonden hebbe *Barent Cramer*, bedienende het ampt van *Stier-man*, ende daer inne continuerende tot dat hy mijn *Lieutenant-Capiteyn* is geworden op den 20. April, 1639. ende dat door sijne sonderlinge diensten gehooft in de *Slagh van Mardijk*, ende soo lange die Charge heeft bekleet, tot dat hy den 12. Augusti, 1645. met een Commissie, als absoluyt Capiteyn, varende uyt het Ed: Mog: Collegie ter Admiraliteyt residerende tot Amsteldam, is vereert geworden by sijn Hoogheyt, onsterffel. gedencken: in welcken voorsz. tijdt, dat den voornoemden Cramer in de op-ghemelte twee qualiteyten onder my het Landt heeft gediënt; verscheyde sware ende heete Renconters tegens den Vyandt sijn voor-gevallen, in de welcke hy sich altijd wel man- ende loffelijck, oock couragieuselijck tegens den Vyandt heeft gedragen, mitsgaders goede Zee-man ende Soldaetschap gebruyckt, sulcx ick my van sijne voorsz. diensten zy bedanckende.

Gegeven onder ons handt ende zegel in 's Graven-Hage, op den
28. Januarij, 1650.

M. HARPERUS. TROMP.

Attestatie van de Politijcke Raden in Brasill.

C.

WY Præsident ende andere Raden van Justitie in Brasill, verklaren ter requisitie ende versoucke van den manhaften *Barent Cramer*, waer ende waerachtigh te zijn, dat den selven *Barent Cramer*, geduerende den tijdt, dat hy alhier in Brasill is geweest (voor soo veel ons bekend is) hem eerlijck en vroom heeft gedragen: dat hy altoos alle eerlijcke lieden beleefdelijck heeft bejegend: dat hy sich couragieuselijck ende manhaftelijck in alle occasien tegens den Vyandt heeft gequeten, sommige der Vyandts schepen veroverende ende eenige der selver destruerende: specialijck dat hy op den 28. Octob. 1648. met sijn Jacht *Leeuwarden*, neffens 't Jacht *Amsterdam*, daer Capiteyn op was *Adriaen van Loenen*, het groot Engelsch schip *Concordia*, mannelijck aen boort geleyt, daer tegen couragieuselijck gevochten, ende 't selve mede verovert heeft. Wijders soo heeft den voornoemden *Barent Cramer* diversche reysen in onsen Rade (daer toe van den Hoogen Scheeps-raet gecommitteert zijnde) in mixte saken met ons gebefoigneert, ende hebben wy hem in de selve befoignes foodanigh bevonden, beyde in 't adviseren ende concluderen, dat wy mitsdefen bekennen een volkomen genoeghen in sijne hulpe te hebben gehad, ende noyt te hebben gehoord, dat hy sich tegen de ordre, hem by sijne Hooge Overigheyt voor-geleyt, weygerigh heeft gestelt, maer ter contrarie de selve vlijtelijck geobedieert, ende sich voorts gedragen als een vroom ende couragieus foldaet toestaet ende behoort te doen. Ende dewijle men schuldigh is der waerheyt getuygenisse te geven, insonderheyt des versocht zijnde, hebben wy dese onse Attestatie den voornoemden *Barent Cramer* mede gedeelt, Reciffo den 23. November, 1649.

J. VAN RAESVELT, *Præs.*

vi.

GYSBERT DE WIT, SAMUEL HALTERS.

Ter ordonnantie van den Ed: Rade voornoemt.

N. GROENESTEYN. 1649.

Certificatie van de Hooft-officieren van de Borgery van 't Reciff.

D.

WY ondergeschreven Colonel, Capiteynen ende andere Hooft-officieren van de Borgerye van het Reciffe ende Måurits stadt, verklaren mitsdefen ten versoecke van den manhaften Capiteyn *Barent Cramer*, hoe waer is, dat den selven Capiteyn *Barent Cramer*, geduerende den tijdt, dat hy alhier in

B

Bra-

Prasill is geweest (voor soo veel ons is bekend) sich seer eerlijck ende wel heeft gedragen, dat hy doorgaens (naer onse beste kennisse) alle soo hooge als lage standts personen bescheydelijck ende met behoorlijck respect heeft bejegt, dat hy sich couragieuselijck ende manhaftelijck in alle occassen tegens den Vyandt alhier heeft gedragen, eenige Vyants schepen veroverende ende eenige destruerende, ende specialijcken op den 28. October, 1648. wanneer den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer*, met sijn Jacht *Leeuwarden*, neffens het Jacht *Amsterdam*, heeft mannelijck ende couragieuselijck aen boort geleyt, ende naer een heet gevecht veroveret het groot Engelsch schip, genaemt *Concordia*. Eyndelijck verklaren wy, dat wy noyt anders hebben bevonden ofte gehoort, of den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer*, heeft sich in alles, geduerende, dat hy al hier is gheweest, gedragen ende gecompoteert, als een goet, eerlijck ende couragieus Capiteyn ende eer-lievendt Soldaet toestaet ende behoort te doen, sonder dat ons is bekend, dat den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* sich oyt in sijn ampt in 't minste of meeste heeft te buyten gegaen, waer over de procedueren van den Heer Admirael, jegens den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer*, niet alleen onder alle personen van qualiteyt, maer oock onder alle de Ingesetenen alhier groot ongenoegen ende miscontentement hebben veroorsaect. Ende want men schuldigh is der waerheyt getuygenis te geven, hebben wy desen, ten versoecke van den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer*, onderteyckent in Maurits stadt, den 20. November, 1649.

Gijbert de With, Jacob Coets, H. Brunsvelt, I. Hsmel, 1649. Gillis Crol, H. van Ravesteijn, Iohan vander Duffe, P. Z. Drosf, G. Spranger, Anthonio de With, Auth. d'Engremon, Cor. Struys, Jaques van Dalen, Adriaen van Duynen, David Nicolai, merck van Hermen Hagenent Pieter de Mey, Erd. Vuirbergh, W. van Gasel, Ferd. Bouduwijns, Iobannes Morris, Ian Gerrijsz. de Heer, I. Cardorex, H. van Beveren.

Certificatie van Schout en Schepenen van Maurits Stadt.

E.

WY ondergeschreven Scholteth ende Schepenen van Maurits stadt in Brasill, verklaren mitsdesen, ten versoecke van den manhaften Capiteyn *Barent Cramer*, hoe waer is, dat den selven Capiteyn *Barent Cramer*, geduerende den tijdt, dat hy alhier in Brasill is geweest (voor soo veel ons is bekend) sich seer eerlijck ende wel heeft gedragen. Dat hy doorgaens (naer onse beste kennisse) alle soo hooge als lage standts personen bescheydelijck en met behoorlijck respect heeft bejegt: Dat hy sich couragieuselijck en manhaftelijck

lijck in alle occasien tegens den Vyandt alhier heeft gedragen , eenige Vyantschepen veroverende ende eenige destruerende , ende specialijcken op den 28. October , 1648. wanneer den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* met sijn Jacht *Leeuwaarden* , neffens het Jacht *Amsterdam* , heeft mannelijck ende couragieuselijck aen boort geleyt , ende naer een heet gevecht veroveret het groot Engelsch schip , genaemt *Concordia* . Eyndelijck verklaren wy , dat wy noyt anders hebben bevonden ofte gehooft , of den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* heeft sich in alles , geduerende den tijdt , dat hy alhier is geweest , gedragen ende gecomporteert als een goet , eerlijck ende couragieus Capiteyn ende eer-lievend soldaet toestaet ende behoort te doen. Sonder dat ons is bekend , dat den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* sich oyt in sijn ampt in't minste of meeste heeft te buyten genaen . Waer over de proceduren van den Heer Admirael , jegens den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* , niet alleen onder alle personen van qualiteyt , maer oock onder alle de Ingesetenen alhier groot ongenoegen ende miscontentement hebben veroorsaect . Ende want men schuldigh is der waerheyt getuygenis te geven , hebben wy desen ten versoecke van den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* , onderteyckent in Maurits stadt , den 20. November , anno 1649.

D. Keyfel , *Iacob Coets* , President , *I. Brunsvelt* , *David Nicolai* , *Iohan vander Duffe* , *Anth. d'Engremon* , *Iaques van Dalen* , *Iaques Iaques van Ceulen* .

Ter ordonnantie van de Heeren Scholteth ende
Schepenen voornoemt .

J. HAMEL , 1649.

Translaet van de Verklaringh van den Portugyschen Agent , Antonio Machado .

VErklare ick , Antonio Machado , Portugees ende Borger der stadt Porto in Portugael , waerachtigh te wesen , gelijk ick by desen geschrifte op mijne religie bekenne , hoe waer is dat , komende met het schip *Concordia* , van Londen in Engelandt , waer van Capiteyn was *Derves Coucheman* , ende wesende ontrent 5 à 6 mijlen van de *Bahia de todos los santos* , in't gesicht hebben bekomen , 4 mijlen 't zeewaerts , 5 Schepen ende een Fregat voor onse steven . Ende alsoo vertrouwden dat de groote Schepen ons voor den nacht niet souden kunnen by komen , als oock niet anders wesen konde , waren van meeninge ons tegen de kleyne te defenderen . Waer op is aen-gekomen het voornoemde Fregat , dat voor ons was , sich stellende achter ons Schip , ende ons met Canon heftigh beschietende , doch ons weynigh schade toe brengende ,

de , gelijk wy oock van hem weynigh wercks maeckten, ende daer op is aengekomen een ander Fregat, daer Capiteyn op is *Barent Cramer*, de welcke ons abordeerde met sijn Fregat, het welck fiende den voorgaenden, die achter aen ons Schip lagh, vervolgde ende ginck ons mede aen d'ander zijde aen boort leggen, doch den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer*, wierdt soodanigh bejegent, dat ; à 6 dooden ende over de 10 gequetste bequam. Ende ick verklare by eede, dat, ingevalle den voornoemden Capiteyn *Barent Cramer* ons niet hadde geabordeert, sy ons niet en hadden genomen, het welck ick getuyge by mijn eedt ende geloove, daer ick professie van doe. Als mede verklare ick by de vrydom, die ick mede verwachtte, dat de voornoemde Fregat ons heeft gedoot drie Engelschen ende veerthien gequetsten.

In oirkonde is desen by my geteyckent, op den
26. October, 1648.

ANTHONIO MACHADO.

Dit voorsz. is alsoo waerachtigh,

GVIILLIAEM COSIN, THOM. MAMMELAR.
Engelsche Matrosen.

Accordeert met doriginele in de Portugese tale, door my getransla-
teert op 't Reciff, 30. December, 1648.

G. CORNELISSZ. *Translateur;*

Eerste Sententie, tot laste van Capiteyn Barent Cramer.

ALfoo den Capiteyn *Barent Cramer*, voerende het Jacht *Leeuwaerden*, onder het commando van den Heer Admiraal *de With*, nevens den Capiteyn *Adriaen van Loenen*, naer dat sy luyden, op den 26. Octobris, een Engelsch schip, genaemt *Concordia*, hadden veroverd, achtervolgens sijn schuldige plicht: Soo is even-wel sulcx voor-gevallen dat suspicie is geweest eenige koopmanschap, die by Capiteyn of sijn scheeps-volck te plunderen ongeoorloft waren, in sijn onder-hebbende Jacht soude mogen zijn verberght, sulcx dat den Heer Admiraal voornoemt, geraden gevonden heeft, nevens den gemelten Capiteyn *Cramer*, noch drie generale Officieren te committeren, met formele last, om naerstigh onderfoeck van het gesuspiceerde goet aen boort van de gemelte Jacht te gaen doen, insgelijcke soo eenige der voor-verhaelde goederen by haer Commissarissen soudén mogen gevonden werden, de selve getrouwelijck den

Heer

Heer Admiraal over te geven, ende van het vorder gepasseerde behoorlijk rapport te doen, alle het welck by de Commissarissen in desen getrouwelijk, achtervolgens haren beëdighden last van getrouwicheyt, oock deughdelijk is geëffectueert, doch den gemelten Capiteyn *Cramer*, over dese visitatie sijne hersenen t' eenemaal ontfettende, heeft achtervolgende de suffisante attestatien daer van zijnde, sich onderwonden, eerst den Capiteyn *Toelast* alleen, ende in hooge toornigheyt den Heer Vice-admiraal, gesamentlijk de refterende onder de Vlagge als doen resortierende Capiteynen te belasten ende te calumnieren, seggende in toornigen moede tegens de Fiscael, als publick persoon wegens de Ho: Mog: Heeren Staten Generael ter eenre, ende den Heer Admiraal *de Wiib* in desen en diergelijcke gecommitteert: Ghy legt hier en bruyt, en soeckt mijn volcx goet door, het waer beter, dat ghy den Capiteyn *Toelast*, gesamentlijk met den Vice-admiraal, neffens de andere Capiteynen ginckt visiteren, het welcke luyden zijn die geen af-breuck aen den Vyandt, nocte oock geen hulpe ofte bystandt aen my gedaen en hebben, maer de plunderagie, die mijn behoorlijk toe quam, onder den anderen verdeelt, het welck ick wel eer geseght ende uyt-gekreten soude hebben in besadighden gemoede, ten ware ick gevreesst hadde tegen een al te harden hooft te stooten. Welcke hard nijpende woorden hy Capiteyn in praesentie van den Heer Admiraal voornoemt, tot eenige distincte reysen heeft derven bestaan te vernieuwen. Daer-en-boven dit quaet spreken ende calumnie, hem Capiteyn, noch niet genoegh zijnde, heeft in 't gesichte van den Heer Admiraal selve noch op den 11. November uyt-gebraeckt, dat hy Admiraal met sijn volckje konde doen, wat hy wilde. Het selve, als wanneer hy Capiteyn met den Heer Vice-admiraal ende Capiteyn *Toelast* geconfronteert wierdt omme sijne calunnien te bewaerhuden, op den 12. dito te hernieuwen, daer by vougende ter injurie van de attestanten, zijnde (uytwijfende hare Commissien by de Ho: Mog: aen haer verleent) luyden van goede ende onwedsprekelijke trouwe, dat sy attestanten vermelt wel souden sweren om een beylingh dat het vercken gortigh was. Om welcke enorme, onlijdelijcke gelogene uyt-spoughsel ende injurie de gemelte attestanten klachtigh aen haren Admiraal zijn gevallen, versoekende recht op alles in conformite als naer behooren ter sake mede van den Heer Vice-admiraal ende Capiteyn *Toelast*: Welcke calunnien ende injurie by hem uyt-gekreten, hy weder met andere eerlijcke Officieren te bekladdé in praesentie van den Heer Admiraal, Vice-admiraal ende Capiteyn *Toelast* in den hals heeft foucken te halen. Allen het welcke tegenstrevige wreveligheden ende opgeraapte calunnien by den Heer Admiraal soo uyt sijn Capiteyns eygene confessie ter sake van den Heer Vice-admiraal ende Capiteyn *Toelast* ter eenre, als mede over vuyle ondeugdelijcke uyt-spoughselé, achter-klap ende logen-tale in cas van de meer-gemelte attestanten ter andere zijde, by den Heer Admiraal bevonden zijn te wesen ende derhalven hooghnoodigh gedacht den gemelten Capiteyn *Cramer* over foodanige enorme, ongehoorde, vuyle, schadelijcke ende schandelijcke uyt-gekreten calunnien te straffen: Soo is 't dat hy

Admirael voornoemt doende recht in den name ende van wegen de Ho: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, mitsgaders sijn Hoogheyt als Admirael Generael den gemelten Capiteyn *Cramer* gecondemneert heeft, gelijck hy hem condemneert by desen, dat hy Capiteyn *Cramer* behoudens sijn ampt, voor de eerste bevonden foute met ondeckten hoofde in praesentie van den Heer Admirael ende sijnes Capiteyns gecalumnieerde parthyen te bekenen, dat het gene hy Capiteyn *Cramer* tot haerder injurie geseght heeft, valschelijck by hem verfiert ende gelogen te zijn, Godt ende de Justitie in dier forme om vergiffenisse sijner begane fouten te bidden, daer en boven van stonden aen in handen van den gemelten Heer Admirael te namptiseren de somme van 400 Carolus guldens, omme by hem Admirael gedistribueert te werden naer behooren. Ende in cas van oppositie, alhier gedetineert te verblijven ter tijden ende wijlen hy Capiteyn desen t'eenemaal volgens haer forme ende inhouden sal hebben voldaan. Aldus gedaen ende gesentencieert in't schip Brederode, adij den 12. November, 1648.

WITTE CORNELISZ. DE WITH.

Ter ordonnantie van den selven,

JOB CORNELISZ. REEB. 1650.

Eysch preparatoir tot de tweede Sententie.

ALsoo den Capiteyn *Barent Cramer*, voerende het Lant-schip *Zutphen*, onder het Opper-commando van den Heer Admirael *de With*, sich heeft durven verstouten op den 2. November, 1649. als wanneer hy Capiteyn last ende ordre had gekregen op den 1. dito, omme nevens alle de andere onderhoorende Capiteynen, des anderendaeghs aen des Admirael's boort te compareren, ende nevens de selve pertinenten staet van sijn aen boort hebbende virtualie, mitsgaders ongelegentheyten van sijn Schip als sijner over te leveren, met droncke-drincken sich selven soo verre heeft laten vervoeren, dat hy in plaets van sijne ordre, die hem Capiteyn nevens alle anderen op den eedt van't Landt was aengelaft nae te komen ende selfs personelijck voor den Heer Admirael te compareren, omme den staet van sijn vivres ende schips ongelegentheyten te verthoonen, sijnen Lieutenant aldaer gesonden heeft. Overwelck stout bestaan sijn E. misnoegen nemende, heeft den Fiscael gelaft met den gemelte Lieutenant aen het schip *Zutphen* te varen ende in sijnen name den Capiteyn *Cramer* te lasten, dat hy met hem Fiscael aen des Heer Admirael's boort soude komen om redenen voorfz. ofte by aldien hy Capiteyn *Cramer* sich beschoncken bevond, dat hy sich voor een uyr à twee soude te rusten leggen, om als dan van sijn wijn vernuchtert zijnde, gesamentlijck met den Fiscael aen des Admirael's boort hun te transporter. Welcke last by den Fiscael met alle beleeft.

leeftheyt hem Capiteyn *Cramer* ter praesentie van sijn Lieutenant ende schipper aengeseyt zijnde, soo is sulcx echter gebeurt dat, al-hoe-wel hy Capiteyn sonder eenigh tegen-spreken de gemelte hooge last (die met alle beleeftheyt van den Fiscael hem werden aengeseyt) hadde behooren te achtervolgen, hem even-wel geluft heeft te seggen, dattet hem ongelegen quam van sijn boot te varen, ende dat hy den bruy van den Admiraal hadde, ende dat hem soo wel last ende commissie was gegeven als den Admiraal, latende daer op een groot pacquet met papieren op sijn kist, op de tafel in de gaeldery brengen, willende dat den Fiscael de selvige alle soude openen ende door-lefen, het welcke nochtans om redenen by den Fiscael niet gedaen is. Dese weygeringe van den Fiscael sijnende hem Capiteyn te verdrieten, heeft hy Capiteyn den Fiscael gescholden met calumnieuse injurie, seggende onder anderen dese woorden, Fiscael ghy zijt den grootsten schelm, ende ick sal u de voeten doen binden ende in mijn chaloup bruyen, ende brengen u ter plaets, daer het mijn sal gelieven. Welck Contramando in den eersten by hem Capiteyn gepleeght in 't regarde van den heer Admiraal met foodanige voorgenomen boosheyt volkomen in sich begrijpt een aenleydinge tot conspiratie ende muysterie, aengesien sulcke tegen-streuve ende oproeri^{ge} woorden ende dreygementen, niet alleen ter praesentie van de voor-gemelte Officieren attestanten, maer oock in tegenwoordigheyt van eenen *Jacob Pauw* die daeghs te voren (zijnde den 1. de ser) in onsen Hoogen Krijghs-Kade mede ten overstaen van hem Capiteyn *Cramer* van sijn Capiteyns ampt gedeporteert was; blickende soo by de versche kennisse van de hoogh-gemelte Krijghs-raden, als mede by de beëdighde attestatie daer van zijnde, mitgaders eygene vrywillige eerlijcke confessie in den Hoogen Krijghs-rade gedaen.

Alle welcke dan zijnde saken van seer quaden gevolge, die onder een Vloot als dese (daer men gewoon is de goede Justitie te hand-haven) niet en konnen ofte mogen werden geleden ofte door de vingeren gesien, maer ter contrary allen anderen ten exempel swaerlijck ende behoorlijck gestraft te werden: Soo doet den advocaet Fiscael ex officio tegens den gemelten Capiteyn delinquant in desen sijnen behoorlijcken eyfch, concluderende dat hy delinquant sal *aen den bals metter doot* worden gestraft volgens het 1. ende 11. Artijckel van den Artijckel-brief in den jare 1647. by hare Ho: Mog: geemaneert met confiscatie van alle sijnne praesente goederen ende verdiende gagie, die hy soo aen den Lande ofte West-Indische Compagnie verdient heeft ofte soo hem Fiscael dese sijnen Eyfch niet en mocht volgen, sustineert ter sake mede van de aengedane injurien, by vougende, dat hy Delinquant ten minsten sal werden gedeporteert van sijn Capiteyns ampt, van des selfts digniteyten berooft ende met een gloeyende priem door sijn tonge gesteken, ter plaetse daer men gewoon is Justitie te doen, biddende Godt ende de heylige Justitie om vergiffenisse sijner misdaden, mitgaders daer-en-boven gecondemneert in een amende van 600 Carolus guldens, welcke penningen hy gehouden sal zijn ter eerster instantie deses promptelijck te furneren in handen van den Eyfcher, omme gedistribueert te wer-

werden naer behooren ofte by manquement van dien, dat sijne Delinquants praesente gelden ofte eygene goederen daer voor sullen werden geexecuteert, met desen verstande, dat het 14. Artijckel van den gemelten Artijckel-brief mede by de Hooge Krijghs-raden in consideratie getrocken werden. Aldus in 't schip Brederode ontrent het Reciffo, adij den 3. November, 1649.

ADRIAEN MASSA.

Tweede Sententie tegen Capiteyn Barent Cramer.

Alfoo den Heer Admirael *de With* ende die van den Hoogen Krijghs-rade zijn verthoont de Mutinatie ende oorspronckelijke conspiratie by den Capiteyn *Barent Cramer*, gevoert hebbende het Landt-schip *Zutphen*, ontsaende uyt het contramanderen van des Heere Admirael's gegeven ordren ende hooge lasten, klaerlijck blijkende soo by de suffsante bevonden attestatien onder behoorlijke eeden gepasseert, als mede uyt sijnes Delinquants eygene confessie vrywilligh by eede gesterckt, mede daer op gehoort ende gesien den schriftelijken eyfch by den advocaet Fiscael dien aengaende in onsen Krijghs-rade hem Delinquant voor-gelesen ende in onse handen overgegeven, ende met rijpe deliberatie door-gesien ende overwogen hebbende alle 't gene in desen ten meesten ende besten dienst van den Lande, mitsgaders de West-Indische Compagnie bevonden wierdt te behooren, doende recht in den name ende van wegen de Ho: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, mitsgaders sijne Doorluchtige Hoogheyt als Admirael Generael hebben den selven *Barent Cramer* gecondemneert, gelijk sy hem condemnieren by desen van sijn Capiteyns ampt gedeporteert, van des selfs digniteyten berooft ende met een priem door sijn tonge gesteken te werden, ter plaetse daer men gewoon is Justitie te doen, en aldaer Godt ende de Justitie om vergiffenisse sijnner misdaden te bidden, mitsgaders in een amende van 600 Carolus guldens, die onder suffsante verszekeringh deses sullen 't sijnen laste werden betaelt ende gedistribueert na behooren: daer-en-boven noch in een somme van 50 Rijcxdalers, die den advocaet Fiscael promptelijck sonder uyt-stel sullen werden vereert tot een preuve van sijne trouwe ontdeckinge deser muysterse resulterende uyt krachte van het 14. Artijckel van den Artijckel-brief by hare Ho: Mog: in den jare 1647. geëmaneert ende by ons in achtginge genomen, verklaerende hem Delinquant inhabijl, omme den Lande ofte Compagnie te dienen, ontsleggende den advocaet Fiscael sijnen hoogen eyfch om redenen. Aldus gedaen ende gesententieert in 't schip Brederode kruysfende ontrent het Reciffo, desen 3. November, 1649.

Witte Cornelisz. de With, Dirck Verveen, Gijbert Malcontent, Joost van Coulster, Nicolaes de With, Jacob Cleydijck, 'T hand-merck gestelt by de Capiteyn Lieutenant Jan Iansz de Quack.

Ter ordonnantie van den gemelten Krijghs-raet.

JOB CORNELISSZ. REES. 1650.

Exhibitum den 22. November, 1649.

I. VAN RAESVELT.

De Depofanten ter Raedt-kamer comparerende, ende naer afgenomen eedt by de heer *Samuel Halter*, Raet extraordinaris tot defe enqueste specia-lijck gecommitteert, hebben op de ge-exhibeerde articulen hier nevenstaen-de geantwoort.

Cornelis Roeloffz. antw. Ja.

Den Schipper verklaert Ja.

Den Lieutenant antwoort alavoren.

Den Schipper antwoort Ja.

Den Lieutenant antwoort Ja.

Den Schipper antwoort Ja.

Den Lieutenant seght den inhoudt van dit Artijckel onwaerachtigh te zijn ten opficht van sijn persoon, maer seyt dat den Admirael tegens hem ge-tuyge, seyde, Siet daer zijn de krammen, daerick Pauwels Colen mede heb doen lijden, soude u oock wel komen daer door de waerheyt doen seggen, wijsende op de krammen, die in sijn Gajuyt noch stonden geslagen, ende

Interrogatoriën gedaen maken ende mijn Ed: Heeren de Raden van Justi-tie in Brasijl overgegevé uyt den naem ende van wegen *Barent Cramer*, omme daer op onder eede gehooft te werden de personen *Cornelis Roeloffz.* Lieute-nant, en *Jacob Iansz.* Schipper, beyde gevaren hebbende op 't sehip *Zutphen*, daer *Gapiteyn* op was den Requirant.

Of sy getuygen niet zijn van hun voornoemde Schip, door den Heer Admirael *Witte Cornelijfz. de Wub.* gehaelt ende gebracht in 't Schip van den gemelten Admirael?

Ende of sy getuygen door den Heer Admirael en andere van den Scheepf-raet niet zijn geexamineert ende onder-vraecht, nopende 't comportedement van den Requirant, ende specia-lijck op de woorden, die den Requirant hadde ten selven dage gehadt met de Fiscael van de Vloote?

Of hun getuygen niet veel onwaer-achtige dingen zijn voor-geleyt, die sy niet konden verklaren?

Ende of sy overmits weygerende foodanige verklaringe te geven, niet zijn aen handen en voeten gesloten en-de eenigen tijdt daer naer ghebracht by de krammen, daer Pauwels Colen aen hadde geweeft, ende gedreyght vast te maken ende doen op-halen, en-de mede geheeten hun wambussen uyt te trecken, om met een roede, die voor haer lagh, gegeesselt te worden, waer dat

C

dat overmits hy meer wilde weten als hy depofant konde verklaren .

Dē Schipper feyt niet gedreygt, noch te yets van dē inhoud des nevenftaenden Artijckels voor-gehouden te zijn .

Den Lieutenant feyt dat den Admirael hem feyde , dat hy hem wilde foodanigh pijnigen , als in het Artijckel vermeld ftæet , in cas hy de waarheyt niet en feyde .

Den Schipper verklaert Neen .

Den Lieutenant feyt niet anders als de waarheyt verklaert te hebben .

Den Schipper verklaert op dit Artijckel conform 't gene den Lieutenant gefeyt heeft .

Verklaren beyde de Depofanten dat den Requirant hem wel vroom ende eerlijck gedragen heeft , maer fomtijts in droncke-drincken figh aen Scheepfboot niet verloopen heeft ? antwoord Neen .

Weet niet wijders te verklaren defe faeck toucherende .

CORNELIS ROELOFSZ.

'T merck van JACOB JANZ.

Aldus geexamineert ende de bovenftaende perfonen onder eede gehoort ,
Reciffo den 23. November , 1649.

SAMUEL HALTER.

In kenniffe van my , *abf. Secret.*

J. C. MATHE.

Exhibitum den 22. November, 1649.

I. VAN RAESVELT.

Interrogatorien gedaen maken ende mijn Ed: Heeren Rade van Justitie in Brasijl over-gelevert uyt den naem ende van wegen *Barent Cramer* , omme daer op onder eede gehoort te werden *Pauwels Marcussz.* Opper-stierman , *Ian Iansz.* Onder-stierman , *Ian Andriessz.* van Dort , Hoogh-bootsman *Arent Iansz.*

toe een lange Neger voor haer staende om sulcx te effectueren .

Of sy getuygen niet wijder zijn gedreyght om gereckt en gepijnicht te werden, tot dat de stucken van den anderen vielen ?

Ende of sy getuygen daer door seer verschrickt zijnde, niet hebben moeten getuygen saken, die hun niet alleenlijck onbekent waren , maer oock tegens de waarheyt strijdende, sulcx en inder voegen den Admirael die was begerende?

Wijders of sy getuygen oyt hebben gesien aenden Requirant anders als een vroom , voorfichtigh ende kloeck Capiteyn behoorde te doen , ende sijn volck in behoorlijcke ordre gecommandeert.

Wat hun voorders van dese saeck is beken of andere bejeginge hun sijn voor-gekomen , omme daer af verklaringe te geven?

ROOLEEU, *Pracureur.*

Iansz. Schieman, Sybrant Boys, Conftapel, Claes Maertensz. Conftapel, Iacob Dircksz. Quartier-meester, Louys de Meet, Quartier-meester, Ian Geeritsz. van Graft, Quartier-meester, Laurens Iansz. Beerwinckel, Schrijver, Geerit Symonz. van den Vyboorn, Bottelier, Ian van Amftterdam, Timmerman, Cornelis van Edam, Timmerman, ende Ian van Pariba, Timmerman, alle gevaren hebbende op 't fchip Zutphen, daer Capiteyn op was den Requirant.

De personen in 't hooft van d' Interrogatorien gefpecificeert, verklaren gefamentlijk ende een yder in 't byzonder, foo veel als haeraengaet, daer geen kenniffe van te hebben, dan den Admirael door den Requirant te na gefproken foude zijn, als alleenlijk *Laurens Iansz. Beerwinckel*, de welcke feyt dat hy gehooft heeft, dat op fekeren tijdt den Fifcael *Maße* aen boort van den Requirant komende, hy foude gefeyt hebben defe woorden: Ick heb den bruy van den Admirael ende den Fifcael. Ende weten voorts van fijn difobedientie niet te seggen.

Verklaren alle gefamentlijk niet anders aen hem gefien te hebben.

Of hun getuygen bekend is dat den Requirant oyt den Admirael *Witte Cornelißz. de Witb*, heeft ongehoorsaem geweest, ofte op hem gefcholden ofte qualijck gefproken?

Wijders of fy getuygen oyt hebben gefien aen den Requirant anders als een voorsichtigh ende kloeck Capiteyn behoorde te doen, ende fijn volck in behoorlijke ordre gecommandeert, ende den Godts-dienst fcheep extraordinaris wel heeft doen onderhouden.

Antwoorden alle van Ja.

Ende of fy getuygen hem Requirant niet en kennen voor een goet ende vroom Capiteyn onder wiens commando fy wel weder wilden ftaen?

E. ROOLEU, Procureur.

L. I. Beerwinckel, Ian Geeritsz. Pauwels Marcussz. Ian Iansz. Ian Andrießz. van Dort, Sybrant Bois, Claes Maertensz. Ian Barentsz. Cornelis Dircksz. Louys de Meet, dit is het merck van Arent Iansz. dit is het merck van Ian Iansz. dit is het merck van Geerit Symonz. dit is het merck van Iacob Dircksz. vander Meer.

Aldus gedaen ende de bovenstaende personen onder eede gehooft, Reciffo den 23. November, 1649.

SAMVEL HALTERS.

In kenniffe van my, abf. Secret.

J. C. MAIRE.

Compareerden voor my *Pieter de Bary*, openbaer Notaris by den Hove van Hollandt geadmitteert, residierende binnen Amsterdamme, ende den getuygen naer-genoemt *Sybrandt Boeye*, oudt 36 jaren, Constapel, *Ian Andriessz.* oudt 40 jaren, Hoogh-boots-man, *Arent Iansz.* oudt 40 jaren, Schieman, *Geerit Symonssz.* oudt 36 jaren, Bottelier, *Jacob Dirksz.* oudt 51 jaren, Quartier-meester, *Louys de Meet*, oudt 24 jaren, Quartier-meester, *Ian Iansz.* oudt 27 jaren, Timmerman, *Claes Pietersz. Smit*, oudt 38 jaren, Schiemans-maet, *Ian Iansz. Nat*, oudt 33 jaren, Matroos, *Dirck Pietersz.* oudt 24 jaren, Botteliers-maet, *Woert Woertsz.* oudt 26 jaren, *Ian Sarris*, oudt 23 jaren, ofte yder daer ontrent. Alle de laetste tocht in de voorsz. respectie bedieningen met Capiteyn *Barent Cramer* geweest zijnde in Brasijl, ende gevare hebbende op't Land-schip van oorloge, genaemt *Zutphen*, ende hebben by ware woorden in plaats van solemnelen eede, ten versoecke van den selven hun gewesen Capiteyn verklaert, getuyght ende geattesteert, hoe waer is, dat sy op de selve tocht zijnde, den Requirant voor date van sijne approhensie ende gevangenisse, daer inne hy door den Admirael *Witte Cornelissz. de Wub* wierdt geworpen, van den selven Admirael noyt en hebben qualijck hooren, vicioux of onbehoorlijck spreken, maer wel ter contrarie loffelijck ende met alle respect, oock hem gegeven alle de eer ende ontslag den selven Admirael toe-komende, gelijk hy oock alle personen naer yders staet ende gelegentheyt, die hy converseerde of die hem van doen hadden, wel behoorlijck ende beleefdelijck heeft bejegend. Dat wijders oock den Requirant sich doorgaens heeft gedragen tegens sijn Vyandt vroom ende maphastigh, ende tegens hem getuygen in't stuck van commanderen, wel schaffen ende houden van goede discipline ende scheeps-ordre, sulcx ende soodanigh een Capiteyn toestaet, mits welcken sy den Requirant hunnen gewesen Capiteyn daer over noch op dato bedancken, ende de gelegentheyt præsenterende, dat sy onder sijn commando te dienen wel genegen souden zijn, ende consenteerden sy getuygen hier van gemaectt ende aen den Requirant geleverd te werden Acte, om hem daer af te dienen in tijden ende wijlen sulcx van nooden zijnde. Gedaen binnen Amsterdamme, ter præsentie van *Nicolaes Bleyenbergh* ende *Abraham van Centen* als getuygen, den 30. Martij, 1650.

Quod attestor.

P. BARY. Not. Publ. 1650.

